

РИЗИКИ У ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасний бізнес є актуальним для власників тільки у випадку, коли він є прибутковим. Це основний фактор, від якого залежить, чи є перспективною діяльність підприємства, яких результатів можна досягти, та чи можливо розвивати виробництво та розповсюджувати свої товари та послуги, зважаючи на поточну фінансову ситуацію в організації. Тоді необхідним є враховування ризиків та ризик-менеджмент у фінансовій складовій підприємства. Актуальність даної теми пов'язана з важливістю розгляду ризиків та вмінні вчасно та ефективно на них реагувати.

Ризик – це поняття, яке характеризується можливістю настання негативних наслідків у будь-якій сфері. В бізнесі ризики впливають на формування тактики та стратегії підприємства, на будівництво шляхів розвитку та поширення підприємства на зовнішніх ринках, а також, без сумніву, на фінансовий стан підприємства. Для роботи з ризиками виділяють напрямок у менеджменті, який називається «ризик-менеджмент», і цей термін можливо апелювати до будь-якого напрямку. Якщо ми кажемо про фінансовий менеджмент, то ризик-менеджмент дозволяє спрогнозувати можливі витрати підприємства, які впливатимуть на величину доходу, величину сплачуваних податків, а також на можливості розвитку підприємства.

Класифікація ризиків на підприємстві дозволяє узагальнено поділити їх на три типи:

Валютні ризики – це ризики, пов'язані з втратами через знецінення певної валюти. Знецінення, або навіть невелика зміна курсу можуть бути критичними у випадках, коли між заключенням договору на реалізацію певних робіт та фактичним отриманням коштів проходить певний час.

Кредитний ризик – це ризик, пов'язаний із вірогідністю не отримати фінансові кошти, які були обумовлені фінансовими домовленостями між компаніями. Цей ризик виникає між банками та фінансовими організаціями, акціонерами, постачальниками та посередниками та ін. Головна сутність – неможливість повернути надані кошти та вкласти їх в роботу власної організації.

Інвестиційний ризик – це ризик, пов'язаний із ймовірністю втратити кошти, які було вкладено в інноваційний проект, або будь-яку компанію, яка не може забезпечити домовленості щодо повернення коштів через нестабільний стан організації або зовнішні фактори. Також цей ризик розповсюджується на вклади у цінні папери.

Підходи до вивчення ризиків також відштовхуються не тільки від самої сутності, але й від інших критеріїв. Наприклад, ризики можливо виокремити в залежності від того, чого саме вони стосуються (одного підрозділу підприємства чи підприємства загалом); можна вивчати ризики як результат внутрішнього або зовнішнього впливу; також можливо розділити ризики в залежності від часу та інтенсивності впливу на діяльність організації. Існують також класифікації щодо рівню втрат (допустимий ризик, критичний, або катастрофічний), або за можливістю застрахувати себе від певного ризику. Для кожного підприємства актуальність того чи іншого фактору обумовлена специфікою діяльності, тому й вивчення ризиків фінансової діяльності не завжди стосується усіх можливих ризиків. Важливо розуміти, що ризик-менеджмент є ефективним тільки тоді, коли організація усвідомлює свій напрямок та розуміє, які ризики є найбільш вірогідними і для чого потрібно готуватися заздалегідь. Вивчення усіх ризиків є неефективним та потребує багато ресурсів, які було б важливо спрямувати у розвиток інших сфер підприємства.

Зниження фінансових ризиків у діяльності підприємства є комплексним завданням, тому що воно потребує деталізації ризику та винахід шляхів відступу від їх настання.

Розпочинати процес боротьби з ризиками необхідно з оцінки фінансового ризику, яка дозволить побачити, який максимальний об'єм ресурсу, що підприємство може втратити. Для оцінки використовуються такі методи, як:

- VaR (Value-at-Risk) – оцінюються максимальні збитки за певний період часу та з певною ймовірністю;
- SPAN (The Standard Portfolio Analysis of Risk) – аналіз ризику стандартного портфеля та система розрахунку гарантійних обов'язків;
- Shortfall – більш консервативний, аніж VaR, метод, який вимагає резервування більшого капіталу.

Далі необхідно проаналізувати фінансові ризики. Існують декілька видів аналізу, які активно використовуються. Аналіз чутливості допомагає визначити ключові параметри, які можуть стати причиною впливу ризику. Тут враховується, до яких показників бізнес є особливо чутливим, і через що ризик може критично вплинути на його діяльність. Також існує аналіз сценаріїв, який дозволяє представити оптимістичний та

песимістичний сценарій розвитку подій в рамках певного ризику, та сформувані можливі наслідки, які можна отримати. Імітаційне моделювання – це цікавий метод, який дозволяє за допомогою технологій обробити сценарії за участю фінансового показника та його безпосереднього впливу на результат діяльності.

Після використання певного виду аналізу ми отримуємо результат та можемо визначити, які шляхи та рішення ми можемо застосувати до конкретного сценарію. Одним з шляхів є страхування, яке є формою попереднього резервування ресурсів, що дозволяє компенсувати збитки у майбутньому. Також можливе створення певного резерву, який дозволить у скрутній ситуації використати його для підтримки підприємства. Деякі підприємства використовують обмеження ризиків за рахунок лімітування операції – це дозволяє обмежити та регулювати спектр операцій по різних напрямках.

Коли організація зупиняється на певному шляху боротьби із ризиком, останнім етапом є прийняття управлінського рішення щодо зниження фінансового ризику. В рамках цього етапу управлінська ланка організації ще раз обробляє інформацію та доходить до спільного рішення: згоди чи пошуку нового рішення. Потрібно зауважити, що не завжди фактичні результати аналізу ризику є прийнятні та актуальні для керівництва, яке не вбачає труднощів у певній області. Тому процес аналізу повинен бути широким, включати більше людей та експертів, які зможуть привернути увагу до проблеми та сформувані ефективні шляхи боротьби.

Незважаючи на це, важливим вмінням боротьби з ризиком першочергово є його недопущення. Але активне використання такого підходу можливе лише тоді, коли підприємство активно функціонує на ринку, вже стикалося з певними ризиками різного характеру, та зважаючи на свій досвід розуміє, що потрібно робити, аби не допустити певний ризик знову. Але й це не є гарантією навіть для підприємств-гігантів, які мають певний імідж у світі, тому що конкуренція вимагає постійного руху у бізнес-процесах, який неможливо відтворювати, не стикаючись з ризиками для підприємства.

Таким чином, вивчення ризиків є важливою задачею кожного фінансового підрозділу підприємства, а також підрозділів, пов'язаних із стратегічним розвитком. Наразі існує багато шляхів та засобів призупинення впливу ризику, боротьби з ним та навіть побудови певних схем та інструкцій щодо запобігання впливу ризику на діяльність підприємства. Важливою умовою є необхідність приділяти увагу специфіці підприємства, та вивчати нові закономірності, які дозволять компанії бути конкурентоспроможною та реагувати на ризики швидше та з найменшими збитками у порівнянні з іншими організаціями.

Список літератури

1. Финансовый риск. *Grandars.ru*: веб-сайт. URL: <https://www.grandars.ru> (дата звернення: 23.11.2020 р.).
Зур'ян О. В. Економічна сутність та класифікація фінансових ризиків. *Наукові праці МАУП*, 2016. Вип. 50(3). С. 141-146.
2. Фінансові ризики – які вони бувають і як ними управляти? *Financer.com*: веб-сайт.
URL: <https://financer.com/> (дата звернення: 23.11.2020 р.).
3. Корж Н. В. Методи управління фінансовими ризиками. *ТРАЕКТОРИЯ НАУКИ. Міжнародний електронний научний журнал*, 2016. Т. 2, № 10. С. 1.1.-1.6.